

## LAKIALOITE 42/2008 vp

### Laki arvonnäverolain muuttamisesta

#### *Eduskunnalle*

#### ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoitteessa ehdotetaan rakennuspalveluiden urakkasopimuksiin perustuvissa ostoissa ja myynneissä siirtymistä ns. käännettyyn arvonnäverojärjestelmään.

Tässä aloitteessa käännetyllä arvonnäverolla tarkoitetaan järjestelmää, jossa arvonnäveron maksu siirretään työsuorituksen tekevältä (aliurakoitsija) työsuorituksen vastaanottavalle taholle (pääurakoitsija) rakentamispalveluissa, joille ovat luonteeltaan pitkä aliurakointiketjut. Järjestelmän tavoitteena on estää tilanteet, joissa aliurakoitsijan maksamatta jääneet arvonnäverot hyväksytään pääurakoitsijalle vähennyskelpoisiksi. Toisena keskeisenä tavoitteena on estää harmaasta taloudesta johtuvia kilpailun vääristymiä yritystoiminnassa.

Aloitteella pyritään vähentämään rakennusurakoinnissa laajaksi arvioitua arvonnäverovilppiä. Valtiolta jää saamatta joka vuosi noin 100 miljoonaa euroa rakennusalan arvonnäveroja. Huijareista pääosa on alle kymmenen henkeä työllistäviä aliurakoitsijoita. Käännetyssä arvonnäverojärjestelmässä niiden huijausmahdollisuuksia tukittaisiin siirtämällä vastuuta veronmaksusta pääurakoitsijalle.

Arvonnäveron verovilpillä tarkoitetaan tapauksia, joissa aliurakoitsija jättää veron osittain tai kokonaan maksamatta, mutta pääurakoit-

sija vähentää omassa verotuksessaan aliurakoitsijan laskuttamat arvonnäverot.

Rakennusalan omat toimet ovat jonkin verran vaikuttaneet ilmitulevaan harmaaseen talouteen, mutta kasvussa olevaan järjestelmälliseen rikollisuuteen ne ovat voimattomia. Viranomais-tiedon mukaan harmaan toiminnan osuus rakentamisen liikevaihdosta on vaihdellut kymmenen prosentin molemmin puolin. Alan yritysten verovelat ovat kasvaneet vuoden 2003 verovelkatileteesta, 347 miljoonaa euroa, vuoteen 2007 mennessä 700 miljoonaan euroon.

Tilajavastuulakia voidaan kiertää helposti kertakäyttöyrityksillä. Rakentajat ovatkin hyödyntäneet innolla uutta osakeyhtiölakia, joka helpotti yritysten perustamista. Kun vuoden 2005 tammi—elokuussa perustettiin vajaat 900 uutta rakennusyritystä, vuoden 2006 vastaavana ajankohtana määrä oli jo lähes 300 suurempi. Viranomaisarvion mukaan vuoden 2006 yrityksistä 40 prosenttia on ilmeisesti perustettu jatkamaan vastuuhenkilöiden velkaantuneiden yritysten toimintaa. Lisäksi lähes viidennes yrityksistä on sellaisia, joiden vastuuhenkilöissä on ulosoton esteelliseksi toteamia tai suuria verovelallisia.

Aloite on vasemmistoliiton eduskuntaryhmän ryhmäaloite.

## ALOITTEEN PERUSTELUT

### *1 Yleistä: Harmaa talous rakennusallalla*

Vuoden 2007 alussa voimaan tullut tilaajavastuulaki ei ole onnistunut kitkemään pimeää työvoimaa ja siihen liittyvää kuittikauppaa rakennustyömailta. Tilaajavastuulain mukaan rakennusliikkeen on varmistuttava, että sen aliurakoitsijat ovat hoitaneet verot ja muut maksunsa.

Urakkaketjut ovat rakennusallalla kuitenkin pitkiä, eikä vastuu ulotu kuin yhden portaalan alas päin.

Lain toteutumista rakennustyömailloilla seuraa vain viisi tarkastajaa. Heillä ei ole oikeutta saada tietoja verottajalta. Lain kiertäminen on ollut helppoa.

Rakennusliiton arvioiden mukaan Suomessa on noin 20 000 pimeää työtä tekevää rakennustyömiestä. Pimeän työn vuoksi jää maksamatta yli 300 miljoonaa euroa veroja ja vakuutusmaksuja vuosittain.

Eräiden asiantuntijoiden mielestä verottajan tulisi valvoa rakennusallaa reaaliajassa eikä jälkikäteen vuositasolla. Rakentamista koskeva käännetty arvonlisävero on ollut pitkään käytössä Hollannissa ja Belgiassa, ja joitakin vuosia sitten se otettiin käyttöön myös Itävallassa ja Saksassa. Ruotsissa otettiin käyttöön vuonna 2007 käännetty arvonlisäverojärjestelmä. Siinä aliurakat kulkevat ketjussa verottomina, jolloin pääurakoitsija saa aliurakkatyöt halvemmalla ja hoitaa arvonlisäveron maksun.

Käännetyn arvonlisäveron käytön helpottamista pohditaan myös EU-tasolla. Syynä on se, että arvonlisäverovilpit kohoavat EU-maissa 70 miljardiin euroon ja pääosa niistä kohdistuu rakentamiseen. Maaliskuussa 2008 komissio jätti ehdotuksen, että maiden ei tarvitsisi enää hakea direktiivistä poikkeuslupaa siirtyäkseen käännetyn arvonlisäveron käyttöön rakennusallalla.

Monissa EU-maissa rakennusteollisuus on itse kokenut, että nykyinen arvonlisäverojärjestelmä vääristää kilpailua. Jokin yritys voi lisätä katteeseensa heti 22 prosenttia, kun jättää verot maksamatta.

Käytettävissä olevat tiedot harmaan talouden laajuudesta ja arviot rakennusyritysten arvon-

lisäverojen maksamatta jättämisestä ovat 2000-luvun alkupuolelta.

Koko harmaan talouden arvoksi rakentamisen alalla on laskettu vuonna 2000 noin 500–600 miljoonaa euroa. Talonrakentamisan vuosimyyntiä kuvaava indeksi on kasvanut vuoden 2000 indeksin pisteluvusta 100 vuoden 2008 tammikuun pistelukuun 113,1, eli myynnin määrä on 13 prosenttia korkeampi.

Laaja-alaisen aliurakoinnin vuoksi varsinaiset rakennustyöt ja sitä kautta myös harmaan talouden ongelmat keskittyvät pieniin rakennusyrityksiin. Rakennusala on lisäksi varsin verovelkainen toimiala. Vuoden 2003 syyskuussa alan yritysten verovelka oli 347 miljoonaa euroa. Vuonna 2007 vastaavat verovelat olivat jo 700 miljoonaa euroa. Toimialan yrityksistä 30 prosenttia on luokiteltu kohonneen tai suuren riskin yrityksiin. Suhteellisesti eniten riskiyrityksiä löytyy alle viiden työntekijän rakennusyritysten joukosta. Tässä esitetty laskelma perustuvat Viranomaisyhteistyön kehittämisprojektin taustaselvityksiin (VIRKE-projektin vastuuministeriönä on valtiovarainministeriö, ja mukana projektissa ovat verohallinto, poliisi, tulli ja Helsingin ulosottovirasto).

Elinkeinotoiminnassa, jossa on korkea aliurakointiaste, harmaata taloutta harjoitetaan siten, että ketjussa ylempänä olevat saavat hyödyn verojen ja sosiaaliturvamaksujen laiminlyöntien seurauksena alemmina urakkahintoina, mutta ne eivät joudu vastuuseen aliurakoitsijoiden laiminlyönneistä. Houkutus käyttää harmaan talouden piirissä toimivia yrityksiä kasvaa, kun tällaisten yritysten käyttöön liittyvä kiinnijäämisen riski verojen ja maksujen laiminlyöntien osalta on vähäinen.

Ammattimaisessa talonrakentamisessa harmaa talous liitetään usein myös korkeaan aliurakointiasteeseen. Aliurakointiketjut muodostuvat joskus hyvin pitkiksi, jolloin osapuolet ja niiden vastuut hämärtyvät. Sen seurauksena rakennuttajat (tilaajat) ja pääurakoitsijat eivät välttämättä tiedä, ketkä työskentelevät ketjun häntäpäissä. Yhteiskunnalliset velvoitteet, ku-

ten ennakonpidätykset, sosiaaliturvamaksut ja arvonlisäverot, hoidetaan määrättyyn portaanseen, mutta sen jälkeen velvoitteiden hoitamisesta voidaan luistaa.

Aliurakointia käytetään rakennusallalla erittäin laajasti. Erikokoisten talonrakennusyritysten osuus toimialan liikevaihdosta ja kotimaan tuotoksesta kertoo tästä. Vuoden 2002 laskelmat osoittavat, että aliurakoinnin vuoksi työt keskittyvät rakentamisen tuotoksella mitaten pieniin yrityksiin. Alle 20 hengen yritykset muodostavat rakentamisen tuotoksesta 10 prosenttiyksikköä enemmän kuin liikevaihdosta. Sitä vastoin suurten, yli 50 hengen yritysten osuus liikevaihdosta on 40 prosenttia, mutta tuotoksesta vain 29 prosenttia.

Harmaata taloutta on 1990-luvun alkupuolelta lähtien pyritty torjumaan rakennusalan järjestöjen erilaisilla vapaaehtoisilla sopimuksilla: urakkatarjousten yhteydessä tarjoajilta vaadittavilla verovelkatodistuksilla, selvityksillä eläkemaksujen suorittamisesta ja neljännesvuosittain verovirastolle lähetettävillä ilmoituksilla urakoitsijoista. Lisäksi suurilla rakennustyömailla on otettu käyttöön sähköiset kulkulupajärjestelmät.

Edellä mainittujen järjestelmien heikkouksia ovat niiden kiertomahdollisuudet lyhyen elinkaaren yritysten hyväksikäytön ja bulvaanijärjestelyjen avulla sekä toimenpiteiden vapaaehtoisuus, jonka seurauksena niiden ulkopuolelle jäävät järjestäytymättömät yritykset ja toimeksiantajat. Toistaiseksi tehokkaimmaksi keinoksi on osoittautunut sähköinen kulkulupajärjestelmä, joskaan senkään avulla ei pystytty paljastamaan tilanteita, joissa työntekijöiden palkoista vain osa on maksettu pimeästi ja maksut peitetty tekaistuilla kuiteilla.

Harmaan talouden painopistealue on siirtynyt ammattimaisessa rakentamisessa korjaus- ja kunnossapitorakentamiseen, jossa tilaajina toimivat usein isännöitsijät ja asunto-osakeyhtiöt. Näissä hankkeissa harmaan talouden ilmenemismuotoja ovat toistuvasti pimeästä työvoimasta ja kuittikaupasta kiinni jääneet yritykset, jotka jatkavat toimintaansa uutena yrityksenä tai bulvaanin välityksellä.

## **2 Kuvaus arvonlisäveron laiminlyönnistä tällä hetkellä**

### **Arvonlisäveron laiminlyöntitilanteet**

Arvonlisäverojen maksun laiminlyöntiä tapahtuu rakennusallalla usealla tavalla.

Sitä on arvioitu esiintyvän siten, että verot ilmoitetaan mutta jätetään maksamatta.

Niin ikään laiminlyöntiä on arvioitu esiintyvän varsinkin pienissä yrityksissä, joiden tavara- ja palveluostoista saatavien arvonlisäverovähennysten summa on suurempi kuin myynnin arvonlisävero (ns. negatiivisen vuosisaldon yritykset).

Kolmas ryhmä on tilanteet, joissa arvonlisävero jätetään kokonaan ilmoittamatta. Tällöin koko rakennuspalvelun myynti voi jäädä pimentoon ja kysymys on kirjanpidon ulkopuolisista tuloista.

### *Ilmoitettu mutta maksamaton arvonlisävero*

VIRKE-projektissa on arvioitu, että vuonna 2002 talonrakennusalan laskennallinen arvonlisäverovajaus oli noin 40 miljoonaa euroa, mikä on 4—5 prosenttia suurempi kuin viranomaisille ilmoitetut verot maksuvalvontatietojen mukaan. Ilmoitetut verot olivat edelleen 70 miljoonaa euroa suuremmat kuin maksetut verot, eli kokonaisuudessaan yhteiskunnalta saamatta jääneet arvonlisäverot olivat noin 110 miljoonaa euroa. Lisäksi 1 900 yrityksellä ilmoitettujen arvonlisäverojen vuosisaldo on negatiivinen. Myös näihin ilmoituksiin voi sisältyä epäselvyyksiä.

Vuonna 2002 talonrakennusalan yritykset ilmoittivat valvontailmoituksilla maksettavaa arvonlisäveroa vajaat 830 miljoonaa euroa. Todelliset maksut olivat kuitenkin vajaat 760 miljoonaa euroa eli noin 70 miljoonaa euroa vähemmän kuin ilmoitetut verot. Ilmoitettujen ja maksettujen verojen välinen erotus on suurin pienissä, alle viiden hengen yrityksissä. Edellä mainituissa luvuissa ovat mukana vain ne talonrakennusalan yritykset, joiden arvonlisäveroilmoitusten vuosisaldo on positiivinen.

Näkyvää maksamattomien arvonlisäverojen summaa, vuositasolla 70:tä miljoonaa euroa, voidaan pitää talonrakennusallalla varsin suurena, sillä se muodostaa likimain 10 prosenttia alalla ilmoitetuista arvonlisäveroista. Verohallinnon arvonlisäveroasiantuntijoiden mukaan huomattavaa osaa veroista ei koskaan makseta eikä ole aiottukaan maksaa. Ilmoitukset on tehty, koska on haluttu välttää suoranaisten verotuksen tekeminen. Toimintaan liittyy myös lyhytaikaisten ja kertakäyttöyritysten hyväksikäyttöä.

Verojen maksamatta jättäminen ei sinänsä ole harmaata taloutta, mutta nimenomaan rakennusallalla se voi osoittaa harmaan talouden olemassaoloa kuittikaupan muodossa. Yritykset, jotka haluavat ostamallaan kuiteilla peittää maksamiaan pimeitä palkkoja, ostavat kuitit arvonlisäverovelvollisiksi rekisteröidyltä yrityksiltä. Viranomaiset arvioivat, että tällaiset yritykset voivat

- olla tekemättä mitään ilmoituksia veroviranomaisille, minkä seurauksena on verojäämäksi siirtyvä arviomaksuunpano,

- ilmoittaa kuittien mukaiset korvaukset liikevaihtonaan, mutta jättää verot maksamatta,

- ilmoittaa vain osan niille muodollisesti maksetuista korvauksista, jolloin maksuunpanot ja verojäämät jäävät pienemmiksi, tai

- antaa "ei toimintaa" -ilmoituksia, jolloin paljastuminen jää riippumaan verovalvonnan tehokkuudesta ja satunnaistekijöistä.

#### *Negatiivisen vuosisaldon yritykset*

Talonrakennusallalla toimi vuonna 2002 verohallinnon maksuvalvontatilastojen mukaan 1 930 yritystä, joiden tekemien arvonlisäveroilmoitusten vuosisaldo oli negatiivinen eli tavara- ja palveluostoista saatavien arvonlisäveron vähennysten summa oli suurempi kuin myynnin arvonlisävero. Negatiivisen vuosisaldon yrityksistä 73 prosenttia oli alle 20 hengen yrityksiä. Nämä yritykset ovat periaatteessa oikeutettuja arvonlisäveropalautuksiin. Yhteensä negatiivinen saldo oli 16 miljoonaa euroa.

Rakennuspalvelujen vienti on arvonlisäverotonta, mutta yritykset ovat voineet saada arvon-

lisäverovähennyksiä omista tavara- ja palvelukuluistaan tai investoinneistaan. Lisäksi toimintansa aloittaneilla yrityksillä voi olla investointeja, joista saadut arvonlisäverovähennykset voivat olla satunnaisesti suuria. On kuitenkin epätodennäköistä, että kovin pienet yritykset harjoittaisivat rakennuspalvelujen vientiä tai että yritys voisi toimia jatkuvasti arvonlisäveron muodostuessa negatiiviseksi. VIRKE-projektin selvityksissä arvioidaan, että negatiivisen saldonsa ilmoittaneiden yritysten arvonlisäveroihin voi sisältyä epäselvyyksiä, vaikka ongelman laajuudesta ei tältä osin ole esitettävissä tutkittua tietoa.

#### *Ilmoittamatta jäänyt arvonlisävero*

Ilmoitettujen mutta maksamattomien arvonlisäverojen lisäksi arvonlisäverovilppiä voi ilmetä siten, että arvonlisävero jätetään kokonaan ilmoittamatta. Näissä tapauksissa koko rakennuspalvelujen myynti voi jäädä pimentoon, jolloin kysymys on kirjanpidon ulkopuolisista tuloista. Helpointa myyntitulojen salaus on yksityishenkilöiden rakentamisessa, jossa kuitteja ei tarvita verovähennyksiä varten kotitalousvähennystä lukuun ottamatta. VIRKE-projektin selvityksissä tätä arvonlisäveron verovilppiä on yritetty arvioida vertaamalla talonrakennusallan teoreettista arvonlisäveroa ilmoitettuun arvonlisäveroon.

Teoreettinen arvonlisävero on johdettu kansantalouden tilinpidon mukaisesta talonrakennusallan yritystoiminnan käypähintaisesta nettoarvonlisäyksestä ilman kotitalouksien omatoimista rakentamista. Tilinpidon laadintamenetelmistä johtuvista syistä nettoarvonlisäys sisältää kuitenkin muiden toimialojen kuin varsinaisten rakennusallan yritysten, kuten talotehtaiden tai kaupan työntekijöiden, tekemää asennustyötä (työtunteja) rakennustyömailla, joka on vähennettävä nettoarvonlisäyksestä ennen teoreettisen arvonlisäveron laskentaa.

VIRKE-projektin selvityksissä arvioidaan, että talonrakennusallan nettoarvonlisäys yritystoiminnassa eli arvonlisäys (tai tuotannon arvo) ilman kiinteän pääoman kulumista oli kansantalouden tilinpidon mukaan neljä miljardia euroa vuonna 2002. Summa on saatu vähentämällä toi-

mialan koko nettoarvonlisäyksestä kotitalouksien omatoimisen rakentamisen nettoarvonlisäys (640 milj. euroa) ja siitä edelleen muiden kuin talonrakennusalan työntekijöiden työpanos (8 prosenttia). Tästä loppusummasta 22 prosentin verokannalla laskettu teoreettinen arvonlisävero ylsi 880 miljoonaan euroon.

Ennen kuin teoreettista arvonlisäveroa verrataan ilmoitettuun arvonlisäveroon, on ilmoituksissa arvonlisäveroissa otettava huomioon investointimenoista tehty verovähennykset, sillä investointimenot eivät sisälly kansantalouden tilinpidon nettoarvonlisäykseen eivätkä siitä johdettuun teoreettiseen arvonlisäveroon. Korjaus tapahtuu siten, että ilmoitettuja arvonlisäveroja korotetaan talonrakennusalan käyttöomaisuuden hankintoihin liittyvillä laskennallisilla arvonlisäveroilla. Investointimenot perustuvat kansantalouden tilinpidon tilastoihin.

Vuonna 2002 talonrakennusalan nettoarvonlisäys oli verohallinnon maksuvalvonnassa ilmoitettujen arvonlisäverojen mukaan 3,7 miljardia euroa, josta rakennusasennusta ja -viimeistelyä oli 56 prosenttia ja varsinaista talonrakentamista 44 prosenttia. Jos investointimenoista vähennettyjä laskennallisia arvonlisäveroja ei oteta lukuun, nousi rakennusalan nettoarvonlisäys maksuvalvontatietojen perusteella arvioituna 3,8 miljoonaan euroon vuonna 2002.

VIRKE-projektin selvityksessä arvioidaan, että vuonna 2002 rakennusalan arvonlisävero oli maksuvalvontatietojen mukaan noin 840 miljoonaa euroa eli 4–5 prosenttia pienempi kuin kansantalouden tilinpidon tiedoista johdettu laskennallinen arvonlisävero (880 milj. euroa). Eroa oli noin 40 miljoonaa euroa. Summa vastaa 22 prosentin verokannalla laskettuna vajaan 200 miljoonan euron salattua liikevaihtoa. Yhteensä ilmoitettu mutta maksamatta jäänyt arvonlisävero ja kokonaan ilmoittamatta jäänyt arvonlisäve-

ro olivat arviolta noin 110 miljoonaa euroa vuonna 2002.

### **3 Käännetty arvonlisäverovastuu muissa EU-maissa**

Käännetty arvonlisävero on käytössä EU-maista Hollannissa, jossa sen piiriin kuuluvia toimialoja ovat rakennusala, laivanrakennus, valmisvaateollisuus ja määrätty metallirakennusala. Hollannissa käännetty arvonlisävero eli siirtosääntö ei kuitenkaan koske niitä suorituksia, jotka pääurakoitsija tekee suoraan toimeksiantajalleen (tilaaja), joka voi olla muu yhteisö taikka yksityinen kotitalous, vaan pääurakoitsija laskuttaa toimeksiantajaansa tavanomaiseen tapaan arvonlisäverollisella laskulla.

Hollannissa siirtosääntöä ei ulotettu urakoitsijan ja toimeksiantajan välisiin suhteisiin, sillä hankinta ei ole toimeksiantajalle aina vähennyskelpoinen ja näissä liikesuhteissa arvonlisäveron vilppi ei ole suurta. Käytännössä siirtosääntö toimii siten, että aliurakoitsija laskuttaa pääurakoitsijaa ilman arvonlisäveroa. Pääurakoitsija maksaa veron oman työnsä ohella aliurakoitsijan tekemästä työstä siirtosäännöksen johdosta, joskin tämä vero on pääurakoitsijalle heti vähennyskelpoinen.

Arvonlisäveroilmoituksessa pääurakoitsija ilmoittaa omana kohtanaan siirretyn liikevaihdon ja siitä menevän veron. Vastaavasti aliurakoitsija ilmoittaa omassa ilmoituksessaan siirretyn liikevaihdon. Siirtosääntöä ei sovelleta kahdessa tapauksessa:

— aliurakoitsija tekee työsuorituksesta enemmän kuin puolet paikassa, jossa hänen liikkeensä toimii, tai

— aliurakoitsijan työ on toisarvoinen tavaran myyntiin nähden.

## **YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT**

*Uuden 8 b §:n 1 mom.* Ehdotuksessa esitetään käännetyin arvonlisäverovelvollisuuden käyttöön ottamista rakentamispalvelun ja sitä lähellä

olevien kiinteistön uudisrakentamisen tai perustamiseksi liittyvän rakentamispalvelun urakkaketjussa, jossa veronmaksuvelvollisuus

koko urakkaketjussa syntyvästä arvonlisästä siirrettäisiin pääurakoitsijan vastuulle. Pääurakoitsijan vastatessa koko urakkaketjun arvonlisäveron maksusta aliurakointia suorittavat rakentamispalvelun myyjät laskuttavat urakkaketjun seuraavaa ostajaporrasta aina verottomasti, eli he eivät maksa itse tuottamastaan arvonlisästä veroa. Tätä kokonaisuutta aloitteessa nimitetään siirtosäännöksi.

Ehdotus pääsäännöksi ja poikkeuksiksi noudattavat Hollannissa käytössä olevan käännetyt arvonlisäverovelvollisuuden mallia.

Tässä lakialoitteessa käännetyllä arvonlisäverolla tarkoitetaan järjestelmää, jossa arvonlisäveron maksu siirretään työsuoritukset tekevältä (aliurakoitsija) työsuorituksen vastaanottavalle taholle (pääurakoitsija) rakentamispalveluissa, joille ovat luonteeltaan pitkiä aliurakointiketjut. Järjestelmän tavoitteena on estää tilanteet, joissa aliurakoitsijan maksamatta jääneet arvonlisäverot hyväksytään pääurakoitsijalle vähennyskelpoisiksi. Toisena keskeisenä tavoitteena on ollut estää harmaasta taloudesta johtuvia kilpailun vääristymiä yritystoiminnassa.

*Uuden 8 b §:n 2 mom.* Lakiehdotuksen 8 b §:n 2 momentissa säädettäisiin, että 1 momentissa tarkoitettuna pääurakoitsijana toimiva ostaja sekä tässä urakkaketjussa tarkoitettujen tavaroiden ja palvelujen verovelvollisuudesta vapautetut myyjät (aliurakoitsijat) tulisi merkitä arvonlisäverolain 172 §:ssä tarkoitettuun arvonlisäverovelvollisten rekisteriin. Pääurakoitsijan ja aliurakoitsijoiden ilmoitusvelvollisuudesta koskien siirrettyä liikevaihtoa ja myyntiin sisältyviä veroja säädetään tämän lain 162 §:ssä. Siirrettyä liikevaihdolla tässä tarkoitetaan urakoiden kustannuksia aliurakoitsijoille ja myyntiin sisältyvillä veroilla niitä piileviä arvonlisäveroja, jotka sisältyvät aliurakoitsijoiden omiin tuotantopanoksiin.

*Uuden 8 b §:n 3 mom.* Ehdotuksen 8 b §:n 3 momentissa määriteltäisiin Hollannin mallin mukainen poikkeus siirtosäännölle. Sen mukaan 1 momentissa tarkoitettu siirtosääntö ei koske niitä suorituksia, jotka pääurakoitsija itse tekee

suoraan toimeksiantajalleen (tilaajalle), joka voi olla yhteisö tai yksityinen kotitalous. Näistä suorituksista pääurakoitsija laskuttaa toimeksiantajaa arvonlisäverollisella laskulla, johon sovelletaan tämän lain 4 luvun 29 §:n 1 momentin 1 kohtaa ja muita tämän lain säännöksiä soveltuvin osin.

*Uuden 8 b §:n 4 mom.* Momentissa säädettäisiin siirtosääntöön toinen poikkeus. Sen mukaan 1 momentissa tarkoitetun siirtosäännön piiriin eivät kuulu seuraavat aliurakoitsijoiden suoritukset urakkaketjussa:

— kun aliurakoitsija tekee työsuorituksesta enemmän kuin puolet paikassa, jossa hänen liikkeensä toimii; tai

— kun aliurakoitsijan tekemästä työstä on sovittu tavaran myynnin yhteydessä ja aliurakoitsijan työ on toisarvoinen tavaran myyntiin nähden, mistä säädetään tarkemmin asetuksella ja Verohallituksen ohjeilla.

*Nykyisen lain 13 §:n muuttaminen.* Säännöksessä kuntien arvonlisäverovapaus varmistettaisiin myös sovellettaessa rakentamispalvelun käännettyä arvonlisäveromallia.

*Uusi 131 b §.* Pykälässä ehdotettaisiin, että jos tavara tai palvelu hankitaan 8 b §:ssä tarkoitettua siirtosäännön puitteissa rakentamispalvelun verotonta myyntiä varten, urakkaketjussa aliurakoitsijana toimivalla myyjällä on oikeus saada palautuksena verot, jotka sisältyvät hänen omien tuotantopanostensa kuluihin ja jotka olisi voitu 10 luvun säännösten perusteella vähentää, jos toiminta olisi aiheuttanut verovelvollisuuden.

*Nykyisen lain 162 §:n 2 momentin muuttaminen.*

Säännöksessä on nyt, että veroilmoituksessa on ilmoitettava liikevaihto, suoritettava ja vähennettävä vero sekä muut verohallituksen määrittämät veron oikeamääräisyyden toteamiseksi tarpeelliset tiedot. Momenttiin lisättäisiin seuraava: Edellä tämän lain 8 b §:ssä tarkoitettussa urakkaketjussa ostajan ja myyjän ilmoitusvelvollisuudesta annetaan tarkempia määräyksiä verohallituksen ohjeilla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:*

## Laki

### arvonlisäverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* 30 päivänä joulukuuta 1993 annetun arvonlisäverolain (1501/1993) 130 §:n 1 momentti, 132 § ja 162 §:n 2 momentti,  
sellaisina kuin ne ovat, 130 §:n 1 momentti laissa 377/1994, 132 § laissa 940/1999 ja 162 §:n 2 momentti laissa 1486/1994, sekä  
*lisätään* lakiin uusi 8 b § ja sen edelle uusi väliotsikko sekä lakiin uusi 131 b § seuraavasti:

#### *Rakentamispalvelun pääurakoitsija ostajana*

##### 8 b §

Verovelvollinen rakentamispalvelusta urakkasopimuksessa, joka tehdään 31 §:ssä ja 31 a §:ssä mainitun rakentamispalvelun sekä 33 §:n 1 momentissa mainitun kiinteistön uudisrakentamisen tai perusparantamiseen liittyvän rakentamispalvelun osalta, on 29 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetusta verollisesta myynnistä urakkaketjussa rakentamispalvelun ostanut pääurakoitsija. Tällöin urakkaketjussa aliorakointia suorittava rakentamispalvelun myyjä laskuttaa urakkaketjun seuraavaa ostajaporraasta verottomasti (*siirtosääntö*). Veroa ei ole suoritettava, jos ostajana on valtio.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuna pääurakoitsijana toimiva ostaja sekä tässä urakkaketjussa tarkoitettujen tavaroiden ja palvelujen verovelvollisuudesta vapautetut myyjät (*aliurakoitsijat*) tulee merkitä 172 §:ssä tarkoitettuun arvonlisäverovelvollisten rekisteriin. Pääurakoitsijan ja aliorakoitsijoiden ilmoitusvelvollisuudesta koskien siirrettyä liikevaihtoa ja myyntiin sisältyviä veroja säädetään tämän lain 162 §:ssä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu siirtosääntö ei koske niitä suorituksia, jotka pääurakoitsija itse tekee suoraan toimeksiantajalleen (*tilaajalle*), joka voi olla yhteisö tai yksityinen kotitalous. Näistä suorituksista pääurakoitsija laskuttaa toimeksiantajaa arvonlisäverollisella las-

kulla, johon sovelletaan tämän lain 4 luvun 29 §:n 1 momentin 1 kohtaa ja muita tämän lain säännöksiä soveltuvin osin.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun siirtosäännön piiriin eivät kuulu seuraavat aliorakoitsijoiden suoritukset urakkaketjussa:

1) kun aliorakoitsija tekee työsuorituksesta enemmän kuin puolet paikassa, jossa hänen liikkeensä toimii; tai

2) kun aliorakoitsijan tekemästä työstä on sovittu tavaran myynnin yhteydessä ja aliorakoitsijan työ on toisarvoinen tavaran myyntiin nähden, mistä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella sekä määrätään Verohallituksen ohjeilla.

##### 130 §

Kunnalla on oikeus saada palautuksena hankintaan sisältyvä 10 luvussa tarkoitettu vero, josta ei saa tehdä vähennystä tai josta ei saa 131 tai 131 b §:ssä tarkoitettua palautusta. Palautus saadaan myös 79 §:n 1 momentissa tarkoitettusta tuesta tai avustuksesta suoritettavasta verosta.

##### 131 b §

Jos tavara tai palvelu hankitaan 8 b §:ssä tarkoitetun siirtosäännön puitteissa rakentamispalvelun verotonta myyntiä varten, urakkaketjussa aliorakoitsijana toimivalla myyjällä on oikeus saada palautuksena verot, jotka sisältyvät hänen omien tuotantopanostensa kuluihin ja jotka olisi

voitu 10 luvun säännösten perusteella vähentää, jos toiminta olisi aiheuttanut verovelvollisuuden.

132 §

Ulkomaalaisella ei ole oikeutta saada 131 tai 131 a taikka 131 b §:ssä tarkoitettua palautusta, jos hän on 122 tai 122 a §:n mukaan oikeutettu palautukseen.

162 §

— — — — —  
Veroilmoituksessa on ilmoitettava liikevaihto, suoritettava ja vähennettävä vero sekä muut verohallituksen määräämät veron oikeamääräisyyden toteamiseksi tarpeelliset tiedot. Edellä tämän lain 8 b §:ssä tarkoitettussa urakkaketjussa ostajan ja myyjän ilmoitusvelvollisuudesta annetaan tarkempia määräyksiä verohallituksen ohjeilla.  
— — — — —

— — — — —  
Tämä laki tulee voimaan      päivänä      kuuta  
20 .  
— — — — —

Helsingissä 9 päivänä toukokuuta 2008

Matti Kangas /vas  
Matti Kauppila /vas  
Mikko Kuoppa /vas  
Erkki Virtanen /vas  
Jaakko Laakso /vas  
Paavo Arhinmäki /vas  
Pentti Tiusanen /vas  
Annika Lapintie /vas

Martti Korhonen /vas  
Veijo Puhjo /vas  
Claes Andersson /vas  
Jyrki Yrttiaho /vas  
Unto Valpas /vas  
Minna Sirnö /vas  
Esko-Juhani Tennilä /vas